

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง พัฒนาการทางด้านการเมือง
การปกครองของอาณาจักรอยุธยา

ครูผู้สอน ครูชิวากร จวบรัมย์

ครูอาทิตย์ ชัยเทพา

เรื่อง พัฒนาการทางด้านการเมือง การปกครองของอาณาจักรอยุธยา

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความรู้

อธิบายพัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง
ของอาณาจักรอยุธยาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการ

อภิปรายเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน
ในอาณาจักรอยุธยาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านคุณลักษณะ

นักเรียนเห็นประโยชน์ของการศึกษาพัฒนาการ
ด้านการเมืองการปกครองของอาณาจักรอยุธยา

นักเรียนรู้หรือไม่ว่าทศพิธราชธรรม
คืออะไร?

ทศพิธราชธรรม หมายถึง
ธรรมสำหรับพระราชา ๑๐ ประการ

ชาวอยุธยามีความเชื่อเกี่ยวกับ พระมหากษัตริย์อย่างไร?

พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระราชอำนาจสูงสุดในการปกครอง
ตามคติความเชื่อ ว่าทรงเป็นสมมติเทพ หมายถึง
พระนารายณ์อวตารลงมาเกิด และมีทศพิธราชธรรม
ตามคติความเชื่อในพระพุทธศาสนา เรื่องความเป็นธรรมราชา

การจัดรูปแบบการปกครอง

สมัยอยุธยาตอนต้น

เมืองประเทศราช

หัวเมืองชั้นนอก

หัวเมืองชั้นใน

ราชธานี

การปกครองส่วนกลาง

(ราชธานี) พระมหากษัตริย์แบ่งการปกครองเป็น ๔ ส่วน
เรียกว่า **จตุสดมภ์** ให้แต่ละส่วนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. กรมเวียง
๒. กรมวัง
๓. กรมคลัง
๔. กรมนา

๑. กรมเวียง รับผิดชอบด้านรักษาความสงบ

และปราบปรามโจรผู้ร้าย

๒. กรมวัง มีหน้าที่เกี่ยวกับราชสำนัก การยุติธรรม

และตัดสินคดีความต่าง ๆ

๓. กรมคลัง งานด้านคลังมหาสมบัติ การค้า

และภาษีต่าง ๆ

๔. กรมนา รับผิดชอบเกี่ยวกับการเกษตร

หัวเมืองชั้นใน

หัวเมืองชั้นใน ประกอบด้วย
เมืองหน้าด่านชั้นในสำหรับป้องกันในราชธานี
๔ ทิศ คือ ลพบุรี นครนายก พระประแดง
และสุพรรณบุรี รวมทั้งหัวเมืองชั้นในเรียงราย
ตามระยะทางคมนาคม สามารถติดต่อกับ
ราชธานีได้ภายใน ๒ วัน เช่น นครปฐม
สิงห์บุรี ปราจีนบุรี ชลบุรี เพชรบุรี ราชบุรี
เป็นต้น

หัวเมืองชั้นนอก
หรือ
เมืองพระยามหานคร

ได้แก่ เมืองซึ่งอยู่นอกเขตหัวเมืองชั้นใน
ออกไปตามทิศต่าง ๆ ได้แก่ โคราช จันทบุรี
ไชยา นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ถลาง
ตะนาวศรี ทวาย และเชียงใหม่ เมืองเหล่านี้
บางเมืองในสมัยสุโขทัย จัดว่าเป็นเมือง
ประเทศราชแต่ในสมัยอยุธยาได้เปลี่ยนสภาพ
มาเป็นหัวเมืองชั้นนอก

เมืองประเทศราช

ได้แก่ เมืองมะละกา ยะโฮร์ ทางแหลมมลายู
และกัมพูชาด้านตะวันออกในสมัยอยุธยา
นอกจากจะจัดการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น
หัวเมืองต่าง ๆ

การปกครองท้องถิ่น

โดยแบ่งออกเป็นแขวง แขวงแบ่งออกเป็นตำบล
และตำบลแบ่งออกเป็นหมู่บ้าน โดยมีผู้ปกครอง
ตามระดับ ดังนี้ หมื่นแขวง กำนัน
ซึ่งมักได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพัน และผู้ใหญ่บ้าน

กิจกรรม

“๔ ต่อ ๔ อโยธยา”

แบ่งนักเรียนออกเป็น ๔ กลุ่ม
แต่ละกลุ่มทำหน้าที่ตามจุดประสงค์

รักษาความสงบสุข	ดูแลราชสำนัก	จัดเก็บภาษี	ดูแลการทำไร่นา
ปราบปรามโจร	พิจารณาคดี เกี่ยวกับราชสำนัก	ดูแลการค้าขาย กับต่างประเทศ	รักษาเสบียงอาหาร
ลงโทษ ผู้กระทำความผิด	พิพากษาคดีความ	ดูแล รายรับ-รายจ่าย	ขุนนา
ขุนเวียง	ขุนวัง	ขุนคลัง	

กิจกรรม
4 ต่อ 4 อโยธยา.....

นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปคำที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของกลุ่มตนเอง

กิจกรรม ๔ ต่อ ๔ อโยธยา

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

กรมเวียง

รักษาความสงบสุข, ปราบปรามโจร,
ลงโทษผู้กระทำความผิด, ชุนเวียง

กรมวัง

พิจารณาคดีเกี่ยวกับราชสำนัก,
ดูแลราชสำนัก, พิพากษาคดีความ

ขุนวัง

กรรมคลัง

จัดเก็บภาษี, ดูแลการค้าขายกับ
ต่างประเทศ, ดูแลรายรับ-รายจ่าย,
ขุนคลัง

กรรมนา

ดูแลการทำไร่นา, รักษาเสียบียงอาหาร,

ขุนนา

กิจกรรม
4 ต่อ 4

นักเรียนเลือกคำถามและอธิบายคำตอบ
การบริหารราชการแผ่นดินในรูปแบบต่างๆ
อยุธยา.....

ส่วนกลาง

หัวเมืองชั้นใน

หัวเมืองชั้นนอก

ประเทศราช

ใบกิจกรรมพัฒนาการทางด้าน การเมืองการปกครอง ของอาณาจักรอยุธยา

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง พัฒนาการทางด้านการเมือง
การปกครองของอาณาจักรอยุธยา

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงาน “ปฏิรูปการปกครอง”

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)